

začleněním do vhodně vybraných projektů a aktivit pro sdílení zkušeností a profesní rozvoj pedagogů, a to i v případě mladších členů učitelského sboru. Bylo také zaznamenáno velmi vhodné a dlouhodobé využití specialistů, především speciálních pedagogů a sociálních pedagogů, školního psychologa či promyšlené využití školních asistentů ve školách. V některých školách fungovala velmi dobře koordinace činnosti asistentů pedagoga a jejich zapojení do práce ve třídách především na 1. stupni. Jako vhodné se jevílo také využití rozdílných kvalifikací pedagogů školy, např. vzdělání v sociální pedagogice či etopedii. Jako efektivní způsob rozvoje celé školy se jeví školení pro celou sborovnu zvolené podle priorit školy jako dlouhodobý projekt s následným sdílením zkušeností mezi pedagogy, osvědčuje se spolupráce s dalšími školami, společné zahraniční zkušenosti pedagogů. V některých školách bylo velmi vhodně vytvořeno zázemí pro společné sdílení zkušeností mezi pedagogy. V menších školách někdy přirozeně funguje sdílení v rámci společných sboroven, ve větších školách je třeba časový prostor pro sdílení organizačně zajistit a sdílení zkušeností vyžadovat.

5.2.1 Pedagogické sbory

Výsledky on-line dotazování učitelů navštívených škol⁵⁶ potvrzují, že velká část práce se sociálně znevýhodněnými žáky stojí na angažovanosti učitelů. Zatímco učitelé v rámci ČR v průměru udávali, že v posledním týdnu strávili 24,7 hodiny pracovními aktivitami mimo přímou pedagogickou činnost (plánování nebo příprava vyučovacích hodin, práce v týmu a diskuze s kolegy, známkování a opravování žákovských prací, konzultace se žáky, účast na vedení školy, administrativní práce, aktivity profesního rozvoje, komunikace s rodiči a zapojení v mimoškolních aktivitách), u učitelů navštívených škol šlo v průměru o 30,7 hodiny. Více času jim zabírala zejména příprava samotných vyučovacích hodin, aktivity profesního rozvoje a administrativní práce. Také v konkrétních otázkách směřujících k profesnímu rozvoji se ukázalo, že učitelé navštívených škol byli zapojeni do více typů aktivit (graf č. 4). Oproti tomu nebyla zjištěna vyšší míra uváděných stresových faktorů než u učitelů ostatních škol.⁵⁷

⁵⁶ Pro srovnatelnost s šetřením TALIS byly započítávány jen odpovědi učitelů 2. stupně. Jde o údaje včetně škol z pilotního šetření.

⁵⁷ Učitelé měli uvádět, do jaké míry jsou pro ně zdrojem stresu následující faktory: udržování disciplíny ve třídě, zastrašování nebo slovní napadání ze strany žáků, vycházení vstříc měnícím se požadavkům správních orgánů na jakékoliv úrovni veřejné správy, řešení obav rodičů či zákonných zástupců, přizpůsobení hodin žákům se speciálními potřebami.